

IV.

DE S. PAULI VITA, PRIMI EREMITAE.

[*S. Hieronimi operum vol II, p. 1 seqq.*]

Opiniones variae sunt, de primo vitae eremiticae auctore, Sanctus Hieronimus tenet, veram esse eam quae de divo Paulo Thebano asserit. Initium et finis illius vitae in deserto, tantum dignoscitur.

1. Inter multos saepe dubitatum est, a quo potissimum monachorum eremus habitari coepta sit. Quidam enim altius repetente a beato Elia et Joanne sumpsere principium: quorum et Elias plus nobis videtur fuisse quam monachus, et Joannes ante prophetare

coeuisse quam natus sit (1). Alii autem (in quam opinionem vulgus omne consentit asserunt Antonium hujus propositi caput (2), quod ex parte verum est: non enim tam ipse ante omnes fuit, quam ab eo omnium incitata sunt studia. Amathas vero et Macarius, discipuli Antonii, e quibus superior magistri corpus sepelivit, etiam nunc affirmant, Paulum]quendam Thebaeum principem istius rei fuisse, non nominis; quam opinionem nos quoque probamus. Nonnulli haec et alia, prout voluntas tulit, jactitant: subterraneo specu crinitum calcaneo tenus hominem fuisse, et multa, quae persequi otiosum est, incredibilia fingentes. Quorum quia impudens mendacium fuit, ne refellenda quidem sententia videtur.

Igitur quia de Antonio tam Graeco quam Romano stylo diligenter memoriae traditum

[1] *Luc. c. I, 44.*

[2] *Caput, id est, auctorem esse, seu principem istius rei.*

est (3) pauca de Pauli principio et fine scribere disposui (4); magis quia res omissa erat, quam fretus ingenio. Quomodo autem in media aetate vixerit, et quas satanae pertulerit insidias, nulli hominum comperitum habetur.

Persecutio, quae adversus christianos a Decio et Valeriano facta fuit.

2. Sub Decio et Valeriano persecutoribus (5), quo tempore Cornelius Romae, Cypria-

[3] *S. Athanasius qui cum divo Antonio relationes personales habebat.*

[4] *Scribere disposui, antiquis autoribus legebatur, statui, decrevi; sed haec verba, magis politicae et juri conveniunt.*

[5] *Imperatores Hi per annos 259 et 260 regnaverunt. S. Cornelius in Sede Romana fuit anno 251 et 252.*

nus Carthagine, felici cruore [6] martyrium pertulerunt, multas apud Ægyptum et Thebaidem Ecclesias tempestas saeva populata est. Voti tunc christianis erat [7], pro Christi nomine gladio percuti. Verum hostis callidus, tarda ad mortem supplicia conquirens, animas cupiebat jugulare, non corpora; et ut ipse, qui ab ipso passus est, Cyprianus ait [8], *volentibus mori, non per-mittebatur occidi.*

Persecutores, artificia tum crudelitatis tum seductionis ponebant.

3. Cujus ut crudelitas notior fiat, duo memoriae causa exempla subjicimus. Perseve-

[6] *Felice cruore, id est, felice effusione sanguinis.*

[7] *Voti erat, sicut in locutione, moris est.*

[8] *Cyprianus ait, in sua epistola LIII.*

rantem in fide martyrem, et inter equuleos laminasque victorem, jussit melle perungi, et sub ardentissimo sole, religatis manibus post tergum, reponi; scilicet ut muscarum aculeis cederet, qui ignitas sartagines ante superasset.

Alium juvenili aetate florentem, in amoenissimos hortulos praecepit abduci; ibique inter lilia candentia et rubentes rosas, cum leni juxta murmure aquarum serperet rivus, et molle sibilo arborum folia ventus praestringeret, super exstructum plumis lectum resupinari, et ne se inde posset excutere, blandis sertorum nexibus et sermonum alloquiis irretitum relinqui. Quid ageret miles Christi, et quo se verteret, nesciebat. Quem tormenta non vicerant, superatura erat voluptas. Tandem coelitus inspiratus, praecisam mordicus linguam in hostis faciem expuit; ac sic libidinis sensum succedens doloris magnitudo superavit.

Hoc tempore, S. Paulus sexdecim annis aetatis, a marito sorosis suae minatus est eum persecutoribus traddidisse.

4. Per idem ergo tempus quo talia gerebantur apud inferiorem Thebaidam cum sorore jam viro tradita, post mortem amorum parentum, in haereditate locupleti Paulus relictus est annorum circiter sexdecim, literis tam Graecis quam Ægyptiacis apprime eruditus, mansue animi, Deum valde amans. Et cum persecutionis precetia detonaret, in villam remotiorem et secretiorem secessit. Verum quid pectora humana non cogit *auri sacra fames?* sororis maritus coepit prodere velle, quem celare debuerat. Non illum uxoris lacrimae, ut assolet [9], non communio sanguinis, non spectans cunc-

[9] *Ut assolet, impersonale lacutio, pro ut fieri solet.*

ta ex alto Deus, ab scelere revocavit: aderrat, instabat crudelitate quasi pietate utebatur [10].

In deserto se traddidit, ubi in quadam rupe speluncam invenit, quae quondam furtivam monetae officinam fuisse.

5. Quod ubi prudentissimus adolscens intellexit, ad montium deserta confugiens, dum persecutionis finem praestolatur, necessitatem in voluntatem vertit; ac paulatim progrediens, rursusque subsistens tantumdem, atque hoc idem saepius faciens, tandem reperit saxeam montem, ad cujus radices haud grandis spelunca lapide claudebatur. Quo remoto (ut est cupiditas hominum occulta cognoscere), avidius explorans, animadvertit grande vestibulum, quod, aperto

[10] *Sicut quidam aiebat: Aderat. Instabat, saevitia quasi virtute utebatur.*

desuper coelo, patulis diffusa ramis vetus palma contexerat, fontem lucidissimum ostendens [11]: cujus rivum tantummodo foras erumpentem, statim modico foramine eadem, quae genuerat aquas, terra sorbebat. Erant praeterea per exesum montem haud pauca habitacula, in quibus scabrae jam incudes et mallei, quibus pecunia signatur, visebantur. Hunc locum Aegyptiorum litterae ferunt furtivam monetae officinam fuisse, ea tempestate qua Cleopatrae junctus est Antonius.

[11] *Ostendens, palmae speluncae circum operiebant, sed aperta erat via qua fons videbatur, et ideo dicitur fontem ostendit.*

Hoc locum est ubi S. Paulus se constituit. Palmae sufficiunt ad ministranda necessitatibus suis auxiliia. De hoc facto possibilitas, probatur ab autore, per exemplum quorundam eremitarum de quibus est noticia.

6. Igitur adamato (quasi quod a Deo sibi offerretur) habitaculo, omnem ibidem in orationibus et solitudine duxit aetatem. Cibum et vestimentum ei palma praebebat. Quod ne cui impossibile videatur, Jesum testor et sanctos angelos ejus, in ea eremi parte, quae juxta Syriam Saracenis jungitur, et vidisse me monachos, et videre, e quibus unus per triginta annos clausus, hordeaceo pane et lutulenta aqua vixit, alter in cisterna veteri (quam gentili sermone Syri *gubbam* vocant) quinque caricis per singulos dies sustentabatur. Haec igitur

incredibilia videbuntur his qui non credunt omnia possibilia esse credentibus.

S. Paulus hac vita coeleste per centum tredecim annos permanet. Ad finem hujus temporis S. Antonius nonagenarius credebatur se solum esse eremitam; per revelationem autem apren-dit S. Paulum etiam in decreto existere; et ut pergat ad eum videndum ordinem accepit. Directio viae ei indicatur a quodam monstruo nominato hippocentauro.

7. Sed ut ad id redeam unde digressus sum, cum jam centum tredecim annos beatus Paulus vitam coelestem ageret in terris, et nonagenarius in alia solitudine Antonius moraretur, (ut ipse asserere solebat) haec in mentem ejus cogitatio incidit, nu-

illum ultra se monachum in eremo condisse. At illi per noctem quiescenti revelatum est, esse alium interius (12) multo se meliorem, ad quem visendum deberet proficisci. Illico, erumpente luce, venerabilis senex infirmus artus baculo regente sustentans, coepit ire velle quo nesciebat. Et jam media dies coquente desuper sole fervebat, nec tamen a coepto itinere abducebatur, dicens, «Credo in Deum meum, quod olim conservum, quem mihi promisit, ostendet.» Nec plura his (13), conspicatur hominem equo mixtum, cui opinio poetarum Hippocentauro (14) vocabulum indidit. Quo viso, salutaris impressione signi armat frontem, et «Heus tu inquit, quam in parte hic servus Dei habitat?» At ille barbarum nescio quid infrendens, et frangens potius verba quam proloquens, inter horrentia ora setis blandum quaesivit alloquium; et dexte-

- [12] *Interius, Thebaidae.*
 [13] *Supple dixit, vel loquutus est.*
 [14] *De his naturalistae plura tradunt.*

rae protensione manus cupitum indicat iter, et sic patentes campos volucris transmitens fuga, ex oculis mirantis evanuit. Verum haec utrum diabolus ad terrendum eum simulaverit, an (ut solet) eremus, monstruorum animalium ferax, istam quoque gigant bestiam, incertum habemus.

Aliud monstrum, satyrum quodnam ad Antonium in sollicitatione precum, in nomine satyrorum venit ut pro eis ad Dominum intercedat. Eremita talem animalium vel demoniorum sumissionem admirans, super civitatem Alexandriae ploravit, quae adhuc deos falsos colebat. De alio satyro, ab omni populo Aontiocheno et Alexandrino visso.

8. Stupens itaque Antonius, et de eo

quod viderat secum volvens, ulterius progreditur. Nec mora (15): inter saxosam convallem haud grandem homunculum videt, aduncis naribus, fronte cornibus asperata, cujus extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat. Ad hoc Antonius spectaculum, scutum, fidei et loricam spei (16), ut bonus proelior, arripuit: nihilominus memoratum animal palmarum fructus eidem ad viaticum, quasi pacis obsides, offerebat. Quo cognito, gradum pressit (17) Antonius, et quisnam esset interrogans, hoc ab eo responsum accepit: «Mortalis ego sum, et unus ex accolis eremi, quos vario delusa errore Gentilitas, Faunos, Satyrosque, et incubos vacans, colit (18). Legatione fungor gregis

[15] *Nec mora, id est, nulla erat mora.*

[16] *I Thessal. V, 8.*

[17] *Gradum pressit, id est, represit, vel sistit gradum.*

[18] *S. Agustinus in civ. Dei XV. c. 23 ait: «Celeberrima fama est, multique se*

mei. Precamur ut pro nobis communem Dominum deprecetur, quem in salutem mundi olim venisse cognovimus; et in universam terram exiit sonus ejus (19). » Talia eo loquente, longaevus viator ubertim faciem lacrimis rigabat, quas magnitudo laetitiae indices cordis (20) effuderat. Gaudebat quippe de Christi gloria, et de interitu Satanæ: simulque admirans, quod ejus posset intelligere sermonem, et baculo humum; percutiens, aiebat: «Vae tibi, Alexandria,

expertos, vel ab iis qui experti essent, de quorum fide dubitandum non est, audisse affirmat Silvanos, et Faunos, quos vulgo Incubos vocant, exstitisse.» Quaedam seniorum species, cogitandi occasionem dederunt, eos esse corpora, quibus angeli mali penam suam sustinuerunt.

(19) *Psalm. XVIII, 5.*

(20) *Cordis, sensationes cordis sui.*

quae pro Deo portenta veneraris! Vae tibi, civitas meretrix, in quam totius orbis daemonia confluxere! Quid nunc dictura es? Bestiae Christum loquuntur, [et tu pro Deo portenta veneraris].» Necdum verba compleverat et quasi pennigero volatu petulcum animal aufugit.

Hoc ne cui ad incredulitatem scrupulum moveat, sub rege Constantio (21), universo mundo teste, detenditur. Nam Alexandriam istiusmodi homo vivus perductus magnum populo spectaculum praebuit: et postea cadaver examine, ne calore aestatis dissiparetur, salis infuso, Antiochiam, ut ab imperatore videretur, allatum est.

(21) *Imperator Constantius, qui per duodecim annos, in Antiochenam civitatem. Seditem suam transtulerat.*

Post duos dies, vagandi inserte per desertum, lupa quaedam S. Pauli speluncam indicavit. Modum quo receptus est á divo Paulo.

9. Sed ut propositum persequar, Antiochius coepta regione (22) pergebat, ferarum tantum vestigia intuens, et erimi latam vastitatem. Quid ageret, quo verteret gradum, nesciebat. Jam altera effluxerat dies. Restabat unum, ut deseri se a Crisisto non posse confideret. Per nox secundas in oratione exegit tenebras: et dubia adhuc luce, haud procul intuetur lupam, sitis ardoribus anhelantem, ad radicem montis irreperere. Quam secutus oculis, et juxta speluncam, cum fera abiisset, accedens, intro coepit aspice e, nihil curiosita-

(22) *Regio, significat directionem.*

te proficiente, tenebris arcentibus visum. Verum, ut Scriptura (23) ait, *perfecta dilectio foras mittit timorem*: suspensū gradu et anhelitu temperato, callidus explorator ingressus, ac paulatim progrediens, saepiusque subsistens, sonum aure captabat. Tandem per caecae noctis horrorem procul lumen intuitus, dum avidus properat, offenso in lapidem pede, strepitum concitavit: post cujus sonitum beatus Paulus ostium quod patebat ocludens, sera confirmavit. Tunc vero Antonius pro foribus corruens, usque ad sextam, et eo amplius, horam aditum precabatur, dicens, «Qui sim, unde, cur venerim, nosti. Scio me non mereri conspectum tuum: tamen nisi videro, non recedam. Qui bestias suscipis, hominem cur repellis? Quaesivi, et inveni: pulso, ut aperiatur.» (24)

(23) Joann. IV. 18.

(24) Math. V III.

Quod si non impetro, hinc, hinc moriar ante postes tuos: certe sepelies vel cadaver.»

Talia perstabat memorans, fixusque manebat. Ad quem responsum paucis ita reddidit heros (25)

«Nemo sic petit, ut minetur: nemo cum lacrimis calumniam facit. Et miraris si non recipiam, cum moriturus ad veneris?» Sic arridens Paulus patefecit ingresum. Quo aperto, dum iam mutuos miscentur amplexus, propriis se salutavere nominibus: gratiae Domino in commune referuntur.

Duorum sanctorum conversatio. Panis unus fertur eis á corvo.

IO. Et post sanctum osculum residens Paulus cum Antonio ita exorsus est: «En

(25) Duo Virgili vers. Eneide, II, 650, et VI, 672

quem tanto labore quaesisti? putribus se-
nectute membris operit inculta canities.
En vides hominem, pulverem mox futurum!
Verum quia charitas omnia sustinet (26)
narra mihi, quaeso, quomodo se habeat
humanum genus: an in antiquis urbibus no-
va tecta consurgant; quo mundus regatur
imperio; an supersint aliqui, qui daemonum
errore rapiantur.»

Inter has sermocinationes suspiciunt ali-
tem corvum in ramo arboris consedis-
se, qui inde leniter subvolans integrum panem
ante ora mirantium deposuit; post cujus
abscessum, «Eia, inquit Paulus, Dominos
nobis prandium misit, vere pius, vere mise-
ricors. Sexaginta jam anni sunt ex quo
dimidii semper panis fragmentum accipio:
verum ad adventum tuum, militibus suis
Christus duplicavit annonam.»

(26) *I Corinh. XIII, 7.*

Alter alterius deferens hunc pa-
nem frangere nolet.

S. Paulus finem suum ve-
nire cognovit

11 Igitur, Domino gratiarum actione
celebrata, super vitrei marginem fontis uter-
que consedit. Hic vero, quis frangeret
panem, oborta contentio paene diem duxit
in vesperum. Paulus more cogeabat hospitii,
Antonius jure refellebat aetatis. Tandem
consilium fuit ut, apprehensa e regione pane,
dum ad se quisque nititur, pars (cuique)
sua remaneret in manibus. Dehinc pau-
lulum aquae in fonte prono ore libaverunt:
et immolates Deo sacrificium laudis, noctem
transegere vigiliis. Cumque jam esset ter-
ris redditus dies (27), beatus Paulus ad

(27) *Terris se crastina reddet. En.
VIII, 170.*

Antonium sic locutus est: «Olim te, frater, in istis regionibus habitare sciebam: olim te conservum meum mihi promiserat Deus; sed quia jam dormitionis meae tempus advenit, et, quod semper cupiebam, dissolvi et esse cum Christo (25), peracto cursu superest mihi corona justitiae: tu missus es a Domino, qui humo corpusculum meum teigas, immo terre terram reddas»

Novissimae voluntates S. Pauli, qui Divo Antonio obsecrat, se vitae eremitiae, fidelem servare.

12 His Antonius auditis, flens et gemens, ne se desereret, atque ut comitem talis itineris acciperet, precabatur. Et ille. «Non debes, inquit, quaerere quae tua sunt sed quae aliena. Expedit tibi, sarcina car-

(28) *Philipp. 1, 23.*

nīs abjecta, Agnum sequi: sed et ceteris expedit fratribus, ut quo adhuc instituantur exemplo. Quamobrem, quaeso, perge, nisi molestum est; et pallium quod tibi Athanasius episcopus dedit, ad obvolvendum corpusculum meum defer.» Hoc autem beatus Paulus rogavit, non quod magno opere curaret, utrum tectum putresceret cadaver, an nudum (quippe qui tanto temporis spatio contextis palmarum foliis vestiebatur), sed ut a se resedenti moeror suae mortis levaretur. Stupefactus ergo Antonius quod de Athanasio et pallio ejus audierat, quasi Christum in Paulo videns, et in pectore ejus Deum venerans, ultra respondere nihil ausus est: sed cum silentio lacrimans exosculatis ejus oculis manibusque, ad monasterium, quod postea (30) a Saracenis

(30) *Postea, anno ipso ejus mortis, quae fuit, 356.*

occupatum est, regrediebatur. Neque vero gressus sequebantur animum: sed eum corpus inane jejuniis seniles etiam anni frangerent, tamen animo vincebat aetatem.

S. Antonii Humilitas.

13. Tandem fatigatus et anhelus ad habitaculum suum, confecto itinere, peruenit. Cui cum duo discipuli, qui ei jam longaevo ministrare coeperant, occurrissent dicentes, «Ubi tamdiu moratus es, pater?» respondit, Vae mihi peccatori, qui falsum Monachi nomen fero! Vide Eliam, Vide Joannem in deserto, et vere vidi Paulum in Paradiso.» Et sic ore compresso, et manu verberans pectus, ex cellula pallium protulit. Rogantibusque discipulis, ut plenius quidnam rei esset, exponeret, ait, «*Tempus tacendi, et tempus loquendi*» (31)

(31) *Eccles. III, 7.*

Pergens denu, ut S. Paulum adhuc viventem inveniret; sed trium horarum spatio itineri remanente, vidit eum inter angelorum, prophetarum et Apostolorum Choros in sublimi conscendere.

14. Tunc egressus foras, et ne modicum quidem cibi sumens, per viam qua venerat, regressus est illum sitiens illum videre desiderans, illum oculis ac tota mente complectens. Timebat enim (quod et evenit) ne se absente, Christo debitum spiritum edderet. Cumque jam dies alia illuxisset, et trium horarum spatio iter remaneret, vidit inter angelorum catervas, inter prophetarum et apostolorum choros, niveo candore Paulum fulgentem in sublimi conscendere. Et statim in faciem suam pro-

eidens, sabulum capiti superjaciebat, ploransque et ejulans aiebat, «Cur me, Paule, dimittis? Cur insalutatus abis? Tam tarde notus, tam cito recedis?»

Cucurrit in speluncam, et ibi, S. Antonius corpus examine invenit; sed in actitudine orandi.

15 Referebat postea beatus Antonius tanta se velocitate, quod reliquum erat viae, cucurrisset, ut ad instar avis pervolaret: nec inmerito; nam introgressus speluncam, vidit genibus complicatis, erecta ceruice, extensisque in altum manibus, corpus examine. Ac primum et ipse vivere eum credens, pariter orabat. Postquam vero nulla, ut solebat (32) suspiria precantis audivit, in flebile osculum ruens, intellexit

(32) *Ut solebat, (feri.)*

quod etiam cadaver sancti Deum, cui omnia vivunt, officio gestus precaretur.

Cum S. Antonius sarculum, non haberet quo terram foderet ad D. Paulum sepeliendum, voluit simul mori; sed statim duo leones mesti in auxilium venerunt: foderunt enim speluncam mortui, et justa modum suum benedictionem S. Antonii postulaverunt, quasi mercedem pro opere suo et perrexerunt. At ille in monasterium reversus est, tunnicam S. P. Portans, qua diebus magnis induebatur.

16 Igitur, obvoluto et prolato foracorpore, himnos quoque et psalmos de (33)

(33) *De, id est, ex vel secundum aliquid.*

christiana traditione decantans, contristabatur Antonius, quod sarculum, quo terram foderet, non haberet. Fluctuans itaque vario mentis aestu et secum muta reputans, dicebat, «Si ad monasterium revertar, quadridui iter est: si hîc maneam, nihil ultra proficiam. Moriar ergo, ut dignum est, juxta bellatorem tuum, Christe et ruens, extremum halitum fundam.» Talia eo animo volvente, ecce duo leones ex interioris erem, parte currentes, volantibus per colla jubis ferebantur: quibus aspectis primo exhorruit; rursusque ad Deum referens mentem, quasi columbas videret, mansit intrepidus. Et illi quidem directo cursu ad cadaver beatis senis substituerunt, adulantibusque caudis circa ejus pedes accubuere: fremitu ingente rugientes, prorsus ut intelligeres eos plangere, quo modo poterant. Deinde haud procul coeperunt humum pedibus scalpere; arenam-

que certatis egerentes, unius hominis capacem locum [34] foderunt. Ac statim quasi mercedem pro operè postulantes, cum motu ariam servise dejecta, ad Antonium perrexerunt, manus ejus pedesque lingentes: ut ille animadverteret benedictionem eos a se precari. Nec mora, in laudatione Christi effusus, quo muta quoque animal a Deum esse sentirent, ait, «Domine, sine ejus nutu nec folium arboris defleat, nec anus passerum ad terram cadit [35], da illis sicut tu scis.» Et manu annuens eis, ut abirent, imperavit. Cùmque illi recessissent, sancti corporis oneri (36) seniles curvavit humeros; et deposito eo, effosam

(34) *Locus in quo continentur, seu alio modo, sicut, alieuando dicitur Faciam ut oculi locum aparent.*

(35) *Mat. 10 29.*

(36) *Oneri, inteligendo etiam susipiendo.*

de super humum congregans, tumulum ex more composuit. Postquam autem alia dies illuxit, ne quid plus haeres ex intesta ti bonis non posideret, tunicam ejus sibi vindicavit, quam in sportarum molum de palmae follis ipse sibi contexuerat. Ac sic ad monasterium reversus, discipulis cuncta ex ordine replicavit (37) diebusque solemnibus Paschae et Pentecostes semper Pauli tunica vestitus est.

Divitiae illius seculi, a S. Hieronimo cum domo eremitica comparantur.

17. Libet in fine opusculi eos interrogare, qui sua patrimoniam ignorant, qui domos marmoribus vestiunt, qui uno lino

(37) *Replicavit, id est in spiritu contemplare.*

villarum insuant pretia: huic seminudo quid unquam defuit? Vos gemma bibitis; ille naturae concavis manibus satisfecit. Vos in tunicis aurum textitis; ille ne vilissimi quidem indumentum habuit mancipii vestri. Sed e contrario illi pauperculo paradus patet: vos auratos gehenna suscipiet. Ille vestem Christi, nudus licet, tamen servavit: vos vestiti sericis, indumentum Christi perdidistis. Paulus vilissimo pulvere cooperatus jacet resurrecturus in gloriam: vos operosa saxis sepulcra premunt cum vestris opibus arsuros. Parcite, quaeso, vobis; parcite saltem divitiis quas amatis. Cur et mortuos vestros auratis obvolvitis vestibus? cur ambitio inter luctus lacrimasque non cesat? an cadavera divitum nisi in serico putrescere nesciunt?

S. Hieronymi electio.

18. Obsecro, quicumque haec legis, ut

Hieronymi peccatoris memineris: cui si Dominus optionem daret, multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis ejus; quam regum purpuras poenis suis.

V.

S. ANTONII VERBUM AD DIDIMUM,
DE SUA CAESITATE ARGUENS.

(S. Hieronym. Epistola LXVIII, ad Castrucium, vol. 1, pag. 410.)

Brevem tibi fabulam [1] referam, quae infantiae meae temporibus accidit. Beatus Antonius cum a sancto Athanacio, Alexandriae episcopo, propter confutationem haereticorum (2) in urbem Alexandriam esset acci-

(1) Fabula, de re aliqua quae narratur disitur, et est, vel historica vel anecdota.

(2) Ariani.

tus, et isset ad eum Didymus, vir eruditissimus, captus (3) oculis, inter ceteras sermocinationes quas de Scripturis sanctis habebant, cum ejus admiraretur ingenium, et acumen animi collaudaret, sciscitans ait, «Num tristis es, quod oculis careas?» Cum ille pudore reticeret; secundo tertioque interrogans, tandem elicit, ut moerorem animi simpliciter fateretur. Cui Antonius, «Miror, ait, prudentem virum ejus rei dolore damno, quam formicae et muscae et culices habent, et non laetari de illius possessione, quam Sancti soli et Apostoli meruerunt.» Ex quo pervides quod multo melius sit spiritu videre quam carne, et illos oculos possidere, in quos peccati festuca (4) non possit incidere.

(3) Captus, hic pro quacumque infirmitate accipitur. Didymus egregius, propter suas cognitiones et innumerabilia opera, cecus in senectute fuit.

(4) S. Luc. VI, 41.